

Lovforslag nr. L 213. Fremsat den 2. april 1997 af Villy Søvndal (SF), Margrete Auken (SF), Anne Baastrup (SF) og Steen Gade (SF)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om forældremyndighed og samvær (Afskaffelse af revselsesretten)

§ 1

I lov nr. 387 af 14. juni 1995 om forældremyndighed og samvær foretages følgende ændring:

1. § 2, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.«

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

I foråret 1995 vedtog Folketinget loven om forældremyndighed og samvær (jf. lovforslag nr. L 176, folketingsåret 1994-95, Folketingets forhandlinger side 3366, 3608, 6435, 6638, Till. A 2187, Till. B 715 og Till. C 587).

I forbindelse med behandlingen af loven om forældremyndighed og samvær i foråret 1995 fremsendte Børnerådet og Red Barnet et forslag til formulering af lovens § 2, stk. 2. Nærværende lovforslag er en ordret gengivelse af de to organisationers forslag til ændring af loven.

I april 1996 holdt Børnerådet en høring om revselsesretten, og i januar 1997 indledte Børnerådet og Red Barnet en kampagne for en definitiv afskaffelse af revselsesretten. Kampagnen, der bærer den håndfaste titel *Nej til bank*, er en videreførelse af Børnerådets bestræbelser siden rådets oprettelse i 1994 på at fjerne forældremyndighedslovens eksisterende tvetydigheder om forældres ret til at revse – slå – deres børn som et led i opdragelsen. Forslagsstillerne finder Børnerådets og Red Barnets kampagne nyttig, og dette lovforslag ligger i naturlig forlængelse af de to organisationers arbejde for at beskytte børn.

Revselsesbegrebet og den gradvise afvikling af brug af fysisk afstraffelse

I foråret 1996 fremsatte SF et lovforslag, der i nogen udstrækning svarer til nærværende forslag (lovforslag nr. L 222, folketingsåret 1995-96, Folketingets forhandlinger side 4583 og 5075 og Till. A side 4412).

Under Folketingets førstebehandling af dette lovforslag opstod der tvivl om, hvad ordene revselse og revselsesret dækker over.

For at komme en afklaring nærmere og for at skildre udviklingen hen imod en stadig mindre udstrækning af tilladelig brug af revselse kan man passende starte med Danske Lov fra 1683:

DL 6-5-5: Husbond maa refse sine Børn og Tyende med Kæp, eller Vond, og ej med Vaaben; Men gjør hand dem Saar med Aad, eller Eg, eller slaar dem Lemmer sønder og sammen, eller

skader dem paa deris Helbred, da straffes hand saa som hand een fremmet hafte gjort Skade.

DL 6-5-6: Den samme er og Hustruens Ret hendis Børn og Tyende.

Disse bestemmelser blev ophævet med straffeloven af 1866, men det var ikke hermed lovgivningsmagtens mening at ophæve revselsesretten som sådan. Lidt efter lidt blev retten til at bruge vold som disciplinær foranstaltning dog afskaffet på forskellige områder. I 1911 ophævedes Albertis »prygglelov« for volds- og seksualforbrydere. I 1921 ophævedes mandens ret til at slå sin hustru og sit tyende. I 1937 ophævedes mesters ret til at revse lærlinge. Og i 1967 afskaffede man læreres ret til at slå elever.

Nu er det kun forældre, der i opdragelsen af deres børn lovligt kan udøve en vis vold. Der findes nemlig stadig et område for straffri legemlig afstraffelse og krænkelser af børn.

I 1981 bemærkede Børnekommissionen, at tanken om barnet som et selvstændigt individ med egne rettigheder og en egen integritet er kommet til at fremstå med større tydelighed såvel i udlandet som i Danmark.

I sin betænkning foreslog Børnekommissionen, at der i myndighedsloven blev indsat en principudtalelse med følgende ordlyd (Bet. nr. 918, s. 161):

»Den, der er betroet ansvaret for et barn, har pligt til at varetage omsorgen under hensyntagen til barnets ret til ikke at blive udsat for revselse eller anden krænkende behandling.«

I 1991 ratificerede Danmark FN-konventionen af 1989 om børns rettigheder. Konventionen indeholder ikke noget specifikt revselsesforbud, men artikel 19 forpligter konventionslandene til at træffe alle passende forholdsregler med henblik på at beskytte børn mod fysisk eller psykisk vold og andre former for overgreb, mens barnet er i forældres eller andres varetægt.

Med henvisning til FN's børnekonvention konstaterede en arbejdsgruppe under Det Danske Center for Menneskerettigheder i 1993, at en afskaffelse af revselsesretten vil være »helt i overensstemmelse med Børnekonventionens ordlyd om at beskytte barnet mod alle former for vold«.

I 1995 foreslog FN's komité vedrørende barnets rettigheder Danmark at træffe »yderligere foranstaltninger til effektivt at stoppe volden mod børn, herunder også i hjemmene«. Dette ønske blev fremført som en af bemærkningerne til den statusrapport, som Danmark i henhold til konventionen havde udarbejdet kort forinden. Komiteen har ikke haft lejlighed til at forholde sig direkte til spørgsmålet om revselsesrettens beståen eller afskaffelse.

Revselsesretten er ikke afskaffet

Det er den almindelige opfattelse i Danmark, at revselsesretten er afskaffet. Revselsesretten er imidlertid ikke blevet afskaffet, og udtrykket revselse bruges stadig i dansk retspraksis. Usikkerheden omkring forældres ret til at revse hænger blandt andet sammen med den svage formulering af den nuværende bestemmelse i § 2, stk. 2, i lov om forældremyndighed og samvær.

Denne formulering er en uændret videreførelse af den bestemmelse, der blev indført i den daværende myndighedslov i 1985 ved lov nr. 231 af 6. juni 1985 (jf. lovforslag nr. L 192, folketingsåret 1984-85, Folketingets forhandlinger spalte 6717, 8723, 10714, 11078, Till. A 3947, Till. B 1415 og Till. C 619). I bestemmelsen hedder det: »Forældremyndigheden medfører pligt til at beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling.«

Ordlyden i bestemmelsen er som nævnt tvetydig, hvilket statsadvokat Ole Stigel også gjorde opmærksom på i forbindelse med lovændringen i 1985:

»Det havde været en god ting, om lovteksten havde fået en klarere ordlyd. Består pligten til at beskytte barnet alene deri, at forældremyndighedens indehaver skal drage omsorg for, at andre (eksempelvis en samlever) ikke slår barnet, eller skal lovordene forstås således, at også den, som har forældremyndigheden, selv skal afstå fra vold eller anden krænkende behandling over for barnet?«

Citatet fra statsadvokaten er taget med i bemærkningerne for at understrege, at der allerede under lovbehandlingen var en erkendelse af tvetydigheden i lovteksten. Den uklare formulering har været med til at skabe usikkerhed om, hvor langt forældre må gå med hensyn til brugen af fysisk afstraffelse, og denne usikkerhed afspejler sig i danskernes holdning til brug af fysisk afstraffelse i børneopdragelsen.

Danskerne vender sig i stigende grad imod fysisk afstraffelse som et middel i opdragelsen. I 1980 var kun 26 pct. af befolkningen imod korporlig afstraffelse, og en undersøgelse fra 1984 gav samme resultat. Men i en ny rundspøge fra januar 1997 er et klart flertal – 57 pct. af befolkningen – imod fysisk afstraf-

felse. Der er altså sket et stort skred i holdningen til revselse.

Nu skal man være særdeles varsom med at benytte gallupl og folkestemninger som argumenter for at lovgive. Og derfor er det kun mindre interessant, hvorledes holdningen generelt er i forhold til revselse.

Holdningsændringen benyttes imidlertid af kritikere af en lovændring til at argumentere for det overflødige ved at ændre loven: Når nu holdningen er ved at slå over i et – voksende – flertal imod fysisk afstraffelse af børn, hvorfor så lovgive?

Dertil kan man spørge: Hvorfor så lovgive imod vold mod ægtefælle – eller mod andre personer i øvrigt? Dén vold vender forslagsstillerne sig også imod, men når det gælder alle andre end børn, har samfundet via loven besluttet at markere, at vold er uacceptabelt. Lovgivning er således medvirkende til at skabe klarhed og fjerne de tvetydigheder, som bl.a. gør sig gældende på revselsesområdet i dag.

Lovændringen i 1985

Da den nugældende bestemmelse i 1985 blev indført i den daværende myndighedslov, var det ikke for at ændre ved retspraksis, men for at tage afstand fra brugen af vold i børneopdragelsen. Efter lovændringen tilkendegav Justitsministeriet, at udtrykket revselsesret ikke længere burde benyttes, fordi betegnelsen sprogligt gav udtryk for, at forældre havde ret til at revse deres børn, hvilket ifølge Justitsministeriet var i modstrid med Folketingets intentioner med denne regel i myndighedsloven.

I den forbindelse er det endvidere værd at notere sig, at den socialdemokratiske ordfører under førstebehandlingen af L 192 i 1985 bemærkede, at »tiden er moden til at afskaffe revselsesretten«, hvorefter ordføreren fremkom med en tak »til det flertal, der tilsyneladende tegner sig for her i 1985 at fjerne revselsesretten fra dansk lovgivning«.

Der har altså hersket en betydelig forvirring i forbindelse med 1985-lovændringen. Men i den juridiske faglitteratur har der – trods en vis usikkerhed omkring brugen af ordet revselse – været enighed om, at der består et udvidet område for straffri legemlig revselse af børn.

I den kommenterede straffelov fra 1988 anføres det, at der efter forarbejderne i myndighedslovens særlige bestemmelse ikke tilsigtedes »en ophævelse af den såkaldte revselsesret« (Vagn Greve, 4. udg. 1988).

I strafferettens specielle del fra 1989 bemærkede Knud Waaben, at debatten om myndighedslovens særlige bestemmelse »tyder på, at udtrykket »revselsesret« nu bør undgås, men at det ikke har været

lovgivernes hensigt at eliminere enhver mulighed for straffri legemlig afstraffelse af børn som led i opdragelsen« (s. 18).

Straffelovskommentaren fik i 1991 et tillæg af Per Lindegaard om de nye voldsbestemmelser. I forbindelse med praksis fra begyndelsen af 1980'erne vedrørende afstraffelse af børn omtaler Per Lindegaard indledningsvis revselsesret som noget, der »blev anset« for at tilkomme opdragere. Denne tekst bibeholdes i 1994-udgaven. Den benyttede datidsform forekommer imidlertid misvisende, for umiddelbart efter omtalen af revselsesretten som en ret, der »blev anset« for at tilkomme opdragere, skriver Per Lindegaard, at det »synes forudsat, at der fortsat må antages at ville være former for legemlig afstraffelse af børn som led i opdragelsen, der ikke er strafbare efter § 244« (s. 271).

Retspraksis

Tilsvarende opererer man i dansk retspraksis stadig med begrebet revselsesret. Således giver lektor i strafferet Jørn Vestergaard i sin artikel »Afskaffelse af revselsesretten« (Kriminalistisk Instituts årbog 1993, Kriminalistisk Instituts skriftserie nr. 6, 1994, s. 21-53) en række eksempler på, at revselsesretten stadig optræder i danske straffesager, hvor voksne står tiltalt for vold mod deres børn eller stedbørn. Jørn Vestergaard nævner eksempler på, at domstolene opererer med udtryk som »tilladelig revselse« og eksempler på, at tiltalte kan få en mildere dom under hensyn til, at mildere grad af vold blev udøvet »i formening om lovlig revselsesret«.

Når det gælder mindre børn, giver retspraksis i dag ifølge Jørn Vestergaards eksempler heldigvis ikke mange muligheder for straffrihed i sager om vold mod børn. Tre slag med flad hånd i den bare ende opfattes som »egentlig afstraffelse«, når det drejer sig om en 3½-årig, mens en kraftig lussing til et 11-måneders barn er »generelt uden for området for lovlig revselse«.

Civilretlige konsekvenser af den foreslåede lovændring

Jørn Vestergaards eksempler underbygger og understreger, at revselsesretten stadig anvendes retsligt. Hvis det er Folketingets holdning, at revselsesretten skal afskaffes, skal dette præciseres i lovgivningen. For at undgå, at der fortsat eksisterer en gråzone for straffri revselse, og for at undgå, at domstolene skal lægge antallet, hårdheden og placeringen af slag til grund for vurdering og strafudmåling, ville det mest hensigtsmæssige være helt at afskaffe revselsesretten. Det ville fjerne enhver tvivl hos såvel forældre

som myndigheder om ulovligheden af at benytte fysisk afstraffelse i børneopdragelsen.

Ved at afskaffe revselsesretten definitivt kunne man formentlig modvirke en hel del af den grove vold, som allerede i dag er strafbar, men som forældre begår med mere eller mindre god samvittighed, fordi de tror, at den er lovlig – eller i hvert fald ikke ulovlig.

Ydermere kan det »grå område« for straffri revselse så tvivl hos de sociale myndigheder om, hvornår der skal gribes ind, og hos domstolene om, hvor hårdt der skal slås ned på forældre, der øver vold mod børn i formodning om, at de har ret til at slå børnene som led i opdragelsen.

I den forbindelse er der grund til at understrege de civilretlige konsekvenser af en lovændring. Det gælder i første række sundhedsplejersker, der som de første kommer i berøring med de nybagte og ofte usikre forældre. Det vil efter forslagsstillernes opfattelse være vigtigt for de grupper, der har berøring med familierne, at have et klart og utvetydigt retsgrundlag for at kunne sige, at man under ingen omstændigheder må bruge vold som led i opdragelsen. Det samme gælder for pædagoger og lærere, der konstaterer spor af vold hos børn eller får beretninger om vold i forbindelse med opdragelsen. Også for dem er det en styrke at kunne sige til såvel børn som forældre, at man ikke må slå børn.

Mange andre grupper er relevante i denne sammenhæng. Læger, polititjente og socialrådgivere kommer i berøring med familier, hvor børn jævnligt bliver slået. Disse grupper ville – hvis loven ændres – klart kunne gøre opmærksom på det forkerte i at slå og i stedet anvise andre konfliktløsningsmodeller.

Argumenter, som forældre bruger for at slå deres børn, er ofte, at »barnet var provokerende!«, og »det ville ikke høre efter og blev ved med at gøre det forkerte, og så kan man jo ikke andet end at slå barnet for at få det til at holde op!«

Det er desværre den samme argumentation, man kan høre unge bruge i retssalen, når de står tiltalt for at have slået en person ned: »Han var fræk over for min dame!«. »Han ville ikke gå, selv om jeg havde sagt det 10 gange – og så kan I jo nok forstå, at man er nødt til at slå!«

Det er sikkert også den samme argumentation, skolelærere bliver præsenteret for, når børn skal forklare, hvorfor de har slået andre børn.

Hvis man vil have børn til at holde op med at slå deres kammerater, hvis man vil have unge mennesker til at forstå, at det er strafbart at slå, så skal man undlade at give dem argumentet om, at man er nødt til at slå, hvis provokationen bliver stor nok. Og det

argument giver man dem, hvis man selv slår i tilsvarende situationer.

Indvendinger mod afskaffelse af revselsesretten

De væsentligste indvendinger, der anføres imod afskaffelse af revselsesretten, som det også kom til udtryk under førstebehandlingen af det af SF fremsatte lovforslag nr. L 222 i foråret 1996, bygger på forestillinger om, at en sådan ordning indebærer øget risiko for splid mellem børn og voksne, mere overvågning og urimelige straffe. Ængstelsen herfor er stærkt overdreven. Den juridiske ligestilling af hustruvold med anden vold har næppe affødt nævneværdig skræk for et forværret forhold mellem ægtefæller – velsagtens tværtimod. Så hvorfor skulle en afskaffelse af revselsesretten få det?

Risikoen for, at børn skal bruge deres ret til at opdigte løgnehistorier og chikanere deres forældre ved at gå til politiet, er næppe stor. Har man et blot nogenlunde overfladisk kendskab til børnepsykologi, vil man vide, at børn gør næsten alt for at dække over forældre, der øver vold mod børnene. Det er blevet sagt, at børn suger skyld til sig, som en svamp suger vand, og desværre påtager børn sig ofte også dén skyld, som burde tilfalde en voldelig forælder. Skolebørn, der er på kant med deres lærere, udsætter jo ikke i større tal disse for falske anmeldelser, så hvorfor skulle der være en risiko for forældre? En anmelder må jo kunne sandsynliggøre sine oplysningers rigtighed. Det er ikke let at opdigte en troværdig historie om vold, som ikke har efterladt sig synlige spor. Det er svært at forestille sig, at et barn skulle kunne udløse den helt store myndighedsindsats alene ved at møde op på politistationen og sige: »Min far slog mig!«

Uforholdsmæssige straffe er der ingen grund til at forvente. Sager, hvor revselsesretten efter nugældende lovgivning findes overskredet ved brug af simpel vold, når kun meget sjældent frem til domstolene, og sker det en sjælden gang, gives der typisk betinget dom, som også lektor Jørn Vestergaard påpeger i sin artikel i Kriminalistisk Instituts 1993-årbog (se ovenfor).

I såvel retsvæsenet som i det sociale system er der indbygget så stor tilbageholdenhed med indblanding i familielivet, så megen fleksibilitet og så god plads til hensigtsmæssighedsovervejelser, at risikoen for overdreven overvågning og kontrol af børnefamilier er minimal. Dette er tilsyneladende også erfaringen i de øvrige nordiske lande, til trods for at anklagemyndigheden dér er undergivet en mere striks påtalepligt end den danske.

Omvendt kan der være grund til at fremhæve, at et forbud mod korporlig afstraffelse af børn bør hånd-

hæves med – mindst – samme seriøsitet og konsekvens som straffelovens voldsforbud generelt.

Lovgivningsmagten bør i øvrigt bidrage til at klargøre, at et forbud mod anvendelse af fysisk vold i børneopdragelsen ikke skal opfattes som en anerkendelse af at anvende *psykisk* krænkende metoder i stedet. Tværtimod. I den forbindelse kan der være behov for en præcisering af forbudet i straffelovens § 213 mod vanrøgt og nedværdigende behandling. Under førstebehandlingen af L 222 i 1996 fremkom det synspunkt, at der ikke skulle være behov for den foreslåede ændring af loven, eftersom § 213 i straffeloven hjemler op til 2 års fængsel for den, »som ved vanrøgt eller nedværdigende behandling krænker sin ægtefælle eller sit barn«.

Hertil er at sige, at § 213 i straffeloven kun meget sjældent kommer i brug, og at der er tale om en grov proportionsforvrængning, når man taler om revselsesret og forældremyndighedsloven. § 213 i straffeloven er møntet på den decideret umenneskelige og systematiske terror mod ægtefælle og børn og ikke mod den tvetydige »gråzone« for anvendelse af begrænset vold i opdragelsen, som forslagsstillerne ønsker at fjerne.

Ved førstebehandlingen af L 222 i 1996 gav justitsministeren og flere ordførere udtryk for dels en forsigtig sympati for intentionen bag lovforslaget, dels en forståelig usikkerhed vedrørende det lovtekniske og praktiseringen af nye regler.

For nogle er det et problem, at en afskaffelse af revselsesretten kan bevirke tvivl om grænsen mellem lovlig opdragelse og strafbar vold. Den nuværende grænse er som fremhævet også temmelig upræcis, og i øjeblikket er det barnet, det går ud over, når der er tvivl. Enhver afgrænsning af voldens nedre område mod det straffri vil være flydende. I grænseområdet må det altid overlades til de involverede myndigheder at anlægge en fornuftig rimelighedsvurdering. Det betror lovgiverne myndighederne mod alle andre grupper i samfundet, og derfor er der næppe grund til at formode, at overdreven nidkærhed i retshåndhævelsen på netop børneområdet skulle finde sted eller ville få lov til at trives. Tværtimod giver forskellige beretninger om praksis anledning til bekymring for, at ulysten til at gribe ind og bakke op til tider er for stor hos de forskellige myndigheder – til skade for de børn, som skulle have været beskyttet i tide.

Flere partiers ordførere nærrede under førstebehandlingen af L 222 bekymring for, at en kriminalisering som den, de øvrige nordiske lande har gennemført, vil gøre det strafbart at irettesætte sit barn, tage det hårdt i armen – eller endog skælde sit barn ud. En ordfører fremførte det synspunkt, at eftersom

F. t. l. vedr. forældremyndighed og samvær

revse ifølge Nudansk Ordbog bl.a. betyder »at irettesætte«, så må forældre ikke længere skælde deres børn ud. Og dermed ville den foreslåede lovændring fjerne »den sidste del af forældrenes metodefrihed« i opdragelsen.

Disse bekymringer er grundløse, for i almindelighed er sådanne forhold overhovedet ikke strafbare. En ophævelse af revselsesretten vil som nævnt »kun« betyde, at vold mod børn er strafbar i samme omfang som vold mod andre mennesker.

Desuden har samfundet gennem snart mange år bedt de personer, der omgås og passer på børn i dagtimerne – i mange tilfælde det meste af børnenes vågentid – om at klare problemer *uden* at slå. Det hændes ikke sjældent, at dagplejemødre, folkeskolelærere og pædagoger står i situationer, hvor de skal forhindre, at børn løber ud på vejen, eller at de skal forklare et barn, at det er forkert at skære dækkene op på de øvrige elevers cykler. Også politiet skal klare grove provokationer fra børns og unges side uden at bruge vold. Hvorfor skulle forældrene så ikke kunne omgås deres egne børn uden brug af fysisk afstraffelse?

Endnu en indvending mod afskaffelse af revselsesretten er, at forældre, hvis de ikke må bruge *fysisk* afstraffelse, vil bruge psykisk vold i stedet, f.eks. i form af ugelang stuearrest eller tavshed over for barnet. Disse metoder bryder ingen børn sig om, og de er særdeles skadelige for forholdet mellem barn og voksen – og for barnets psyke.

Lovgivning – sanktion eller signal?

Det er som fremhævet ikke forslagsstillernes intention med dette lovforslag, at flere forældre skal straffes – tværtimod. Som påpeget ovenfor af lektor Jørn Vestergaard vil lovændringen næppe medføre mærkbart større eller flere straffe til forældre, der slår deres børn.

Men det er efter forslagsstillernes opfattelse vigtigt at sende et utvetydigt signal til forældrene om, at fysisk afstraffelse som led i opdragelsen er uacceptabelt. Signaleffekten er imidlertid blevet kritiseret fra flere sider, bl.a. under Folketingets førstebehandling af L 222 i 1996. Kritikken går på, at der skal lovgives med henblik på sanktioner og håndhævelse af lovgivningen, *ikke* med baggrund i signaler eller for at skabe eller støtte en holdningsændring.

Det er naturligvis vigtigt, at lovgivning og retspraksis følges ad. Det er imidlertid forkert at påstå, at der ikke lovgives med henblik på signalværdi. For nylig blev der fremsat forslag om ændring af straffeloven, således at personer, der begår grov miljøkriminalitet, kan idømmes fængsel i op til 4 år. Tidligere var strafferammen på dette område 2 år, men end-

nu er der stort set kun uddelt bøder til personer, der har brudt miljølovgivningen. Forhøjelsen af strafferammen fra de 2 til 4 år vil derfor være lovgivernes *signal* til domstolene om, at samfundet tager miljøforbrydelser mere alvorligt end tidligere, ligesom nærværende lovforslag er et signal om, at børn skal respekteres på lige fod med andre mennesker. Derudover gælder det almindelige princip for et hvilket som helst påbud eller forbud, at et af formålene – velsagtens det primære – er det generalpræventive: Hvad accepterer samfundet, og hvad accepterer samfundet ikke? Straf og sanktioner er en naturlig følge af al lovgivning, men forhåbningen er selvfølgelig, at lovgivningen sætter nogle grænser for uacceptabel adfærd, som respekteres af de fleste. Derfor er signalværdien central for alle love.

Lovændring og oplysning skal gå hånd i hånd

I Danmark er det således stadig en udbredt opfattelse, at mildere grad af fysisk afstraffelse er et naturligt led i børneopdragelsen. En skærpet lovgivning ændrer ikke i sig selv befolkningens holdning til spørgsmålet, men det er vigtigt, at der fra politisk side sendes et klart signal om, at det er strafbart at slå børn.

Oplysning og kendskab til reglerne er vigtig i denne forbindelse, men en forudsætning for, at en oplysningskampagne kan få gennemslagskraft, er, at lovgivningen er entydig og ikke så vagt formuleret som den eksisterende danske bestemmelse. En klar lovgivning på området og en klar information om intentionerne er vigtige forudsætninger for at ændre befolkningens holdning til spørgsmålet om anvendelse af fysisk afstraffelse af børn.

Lovgivningen alene fører imidlertid ikke til omfattende holdningsændringer. Det er derfor vigtigt, at en lovændring ikke kommer til at stå alene, men går hånd i hånd med en omfattende og bredspektret oplysningskampagne og en bred debat om emnet. Grundlaget for en sådan debat er til stede med de publikationer og høringer, som Red Barnet og Børnerådet har taget initiativ til de forløbne 3 år.

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte punkter**Til § 1*

I 1982 anbefalede Nordisk Råd ensartede lovbestemmelser om forbud mod fysisk afstraffelse eller anden krænkende behandling af børn. Det skete på baggrund af, at der i Sverige, Norge og Finland i løbet af 1970'erne og 1980'erne blev gennemført klare revselsesforbud, som indebærer, at fysisk vold i forbindelse med opdragelse er strafbart i samme omfang som vold i andre sammenhænge. Lovgivningen

i Danmark halter stadig bag efter vore nordiske naboer på dette punkt.

Sverige ophævede i 1979 revselsesretten med følgende tilføjelse til myndighedsloven: »Barnet må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.« I 1983 blev formuleringen ændret og fik i sin helhed følgende ordlyd:

»Børn har ret til omsorg, tryghed og en god opvækst. Børn skal behandles med respekt for deres person og egenart og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.«

Undersøgelser fra Sverige viser, at det i dag kun er 11 pct. af svenskerne, der går ind for fysisk afstraffelse af børn, mens det før lovændringen var godt halvdelen. Det er naturligvis ikke kun selve lovændringen, men også en udvidet oplysning, der har forårsaget denne holdningsændring blandt svenskerne.

Finland afskaffede på tilsvarende vis som i Sverige revselsesretten i 1983. I den finske Lov om omsorg for og samvær med børn lyder formuleringen:

»Barnet bør opfores således, at det får forståelse, tryghed og ømhed. Barnet må ikke undertrykkes, kues eller udsættes for anden krænkende behandling. Barnet bør støttes og opmuntres i sin udvikling imod selvstændighed, ansvarsfuldhed og det at være voksen.«

Norge afskaffede revselsesretten definitivt i 1987 med indsættelse af følgende bestemmelse i barneloven:

»Barnet må ikke udsættes for vold eller på anden vis behandles således, at dets fysiske eller psykiske helbred udsættes for skade eller fare.«

På den baggrund mener forslagsstillerne, at det er på tide at få retstilstanden i Danmark bragt på linje med den svenske, finske og norske, således at den 15 år gamle anbefaling fra Nordisk Råd efterkommes.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Skriftlig fremsættelse

Villy Søvnal (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om forældremyndighed og samvær. (Afskaffelse af revselsesretten).

(Lovforslag nr. L 213).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 1

I lov nr. 387 af 14. juni 1995 om forældremyndighed og samvær foretages følgende ændring:

1. § 2, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.«

§ 2. Forældremyndighedens indehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov.

Stk. 2. Forældremyndigheden medfører pligt til at beskytte barnet mod fysisk og psykisk vold og anden krænkende behandling.

Stk. 3. Forældre kan anvende barnets indtægter til dets underhold i passende omfang og under hensyntagen til deres og barnets stilling.